

صنعت

زعفران زیر سایه کرونا (کووید-19)

محمد هاشم اسلمی

مشاور ارشد انکشاف زعفران در وزارت زراعت

حدود ۴۵۱ تُن تار و پودر خشک شده زعفران هر ساله در جهان به دست می آید که حدود ۶.۱۹ تن آن را افغانستان تولید می کند. بنا بر گزارش ها، در حدود ۳۰ کشور جهان به کشت زعفران روی آورده اند که در سال گذشته میلادی، ایران با تولید ۴۰۳ تن زعفران در رتبه اول، افغانستان با تولید بیش تر از ۶.۱۹ تن در رتبه دوم، هند با تولید ۱۷ تن در رتبه سوم، یونان با تولید ۲.۷ تن در رتبه چهارم، مراکش با تولید ۶.۲ تن در رتبه پنجم، اسپانیا با تولید ۵.۱ تن در رتبه ششم و ایتالیا و چین با تولید یک تن زعفران در رتبه های بعدی قرار داشتند. افغانستان با ۴۵.۱۶ فی صد صادرات زعفران جهان، سومین کشور صادرکننده جهان بعد از ایران و اسپانیا است. از جمله ۳۰ کشوری که به تولید زعفران روی آورده اند، ۶.۹۹ فی صد زعفران جهان توسط هفت کشور تولید می گردد و حدود ۶۷ کشور زعفران صادر می کنند.

با تصویب طرح ملی پنج ساله زعفران وزارت زراعت، آبیاری و مالداری در شورای عالی اقتصادی، انکشاف این صنعت در افغانستان سرعت گرفت، طوری که سطح زیر کشت که قبل از تصویب طرح حدود یک هزار هکتار بود، امسال به بیش تر از هفت هزار و ۵۰۰ هکتار و تولید به ۶.۱۹ کیلو افزایش یافت.

آغاز ثبت «GI» یا نشان جهانی جغرافیایی زعفران افغانستان به کمک مؤسسه محترم «FAO» که با تشکیل یک انجمن، کار آن عملاً آغاز گردیده است و با ثبت آن، زعفران ما در بازارهای جهانی به عنوان برند شناخته شده و بازار فروش آن افزایش می یابد. هم چنین ثبت جغرافیایی زعفران افغانستان به مصرف کننده گان ملی و جهانی افغانی بودن و کیفیت زعفران ما را تضمین می کند و این امکان را به دست اندرکاران بخش خصوصی می دهد که از سوء استفاده کننده گان در مراجع قضایی شکایت کنند.

پی گیری «اکریدشین» یا اعتباردهی بین المللی لابراتوار کنترل کیفیت زعفران وزارت زراعت جهت صدور «سرتیفیکیت های بین المللی به همکاری «ITC» از دیگر اقدامات مهم و زیربنایی است که انجام آن باعث سهولت تهیه سرتیفیکیت های بین المللی تضمین کیفیت بدون تقبل هزینه های زیاد برای صادرکننده گان از داخل کشور می شود.

گنجاندن مشکلات و چالش های صنعت زعفران در اجندای کمیته اقتصادی شورای وزیران و تهیه طرح و ارائه آن در جلسه مورخه ۱۰۵/۷/۱۳۹۸ کابینه توسط وزیر نصیر احمد درانی وزیر زراعت در جهت حمایت از تولیدکننده گان، پروسس کننده گان و صادرکننده گان زعفران می باشد.

آغاز کار اعمار «انستیتوت تحقیقات، آموزش، ترویج و انکشاف زعفران افغانستان» در هرات به منظور حمایت از افزایش کمی و ارتقای کیفی زعفران افغانستان و در راستای کمک به انکشاف اقتصادی، علمی، فنی، تجارتي، راه‌یابی به بازارهای جهانی و در جهت تحقق استراتژی انکشافی وزارت زراعت، آبیاری و مالداري از اقدامات اساسی و زیربنایی دولت به منظور حمایت از این صنعت نوپا می‌باشد. شامل ساختن شرکت‌ها و انجمن‌ها در اتحادیه‌ی ملی زعفران، برگزاری برنامه‌های آموزشی کوتاه‌مدت داخلی و خارجی برای دهاقین و کارمندان، چاپ بروشور و جزوات آموزشی، تجهیز مراکز پروسس، برگزاری جلسات سکرتیریت کمیته‌ی ملی حمایت از انکشاف زعفران، تهیه‌ی مدل انکشاف پایدار کمی و کیفی زعفران، تربیت ترینرها در سطح ولایات و ولسوالی‌ها، تهیه خشک‌کننده‌های برقی اتوماتیک، تدوین و آغاز اجرای استراتژی صادرات زعفران با همکاری «ITC»، برگزاری جشنواره‌های زعفران، تدوین طرزالعمل کنترل کیفیت زعفران، از جمله دست‌آوردهای مهم وزارت زراعت آبیاری و مالداري است که افغانستان را به دومین کشور تولیدکننده زعفران در بین ۳۰ کشور و سومین صادرکننده در بین ۶۷ کشور تبدیل کرده است.

انکشاف صنعت زعفران به رهبری وزارت زراعت آن‌چنان چشم‌گیر و بی‌سابقه بود که سه صفحه از کتاب گزارش دست‌آوردهای حکومت ملی را به عنوان یکی از دست‌آوردهای مهم اقتصادی حکومت وحدت ملی به خود اختصاص داده است.

و از این مهم‌تر نشریه «العربیه.نت فارسی در دوی» به تاریخ ۲۰ اپریل ۲۰۱۹ در یک مقاله تحلیلی مفصل تحت عنوان (رشد صادرات زعفران افغانستان در بازار جهانی «ایران بازار جهانی زعفران را دو دستی تقدیم افغانستان کرد») نتیجه‌گیری کرده است که «دولت افغانستان در چند سال اخیر در بخش کشت، تولید و صادرات زعفران به بازارهای جهانی، شدیداً تلاش دارد و با کشورهای مختلف نیز در مورد بازاریابی این محصول صحبت‌های کرده است. این نشریه می‌نویسد: محمداشرف غنی، رئیس جمهور افغانستان که در سال ۲۰۱۸ واردات زعفران و پیاز آن را به این کشور با هدف «حفظ جایگاه جهانی، پایداری کیفیت، ارزش‌افزایی و گسترش تولید زعفران افغانستان» ممنوع اعلام کرد، در ملاقات‌هایش با مقامات چین، امارات متحده عربی و پادشاهی عربی سعودی از آن‌ها خواست که در بخش بازاریابی برای زعفران افغانستان همکاری کنند و ادامه می‌دهد که: در پی سعودی بتاريخ ۲۶ جون ۲۰۱۸ در اولین پرواز تجارتي از کابل به جدّه ۵۰۰ کیلوگرام زعفران به سعودی فرستاده شد و قرار است این روند ادامه یابد. این نشریه یادآور می‌شود: «هم‌چنین وزارت زراعت افغانستان با بخش هم‌آهنگی همکاری‌های ترکیه برای افغانستان اخیراً توافق کرد که بر اساس آن، ترکیه به جای خرید زعفران از اسپانیا زعفران افغانستان را خریداری می‌کند.»

اجرای نمودن تفاهم‌نامه صادرات زعفران به چین و مذاکره با اسپانیا جهت فراهم نمودن تسهیلات برای سکتور خصوصی افغانستان جهت صادرات زعفران به آن کشور از دیگر فعالیت‌های دولت جمهوری اسلامی افغانستان است که نوید آینده روشنی را برای تولیدکننده‌گان و صادرکننده‌گان به تصویر می‌کشد.

با شیوع کرونا، محصولاتی برای کشورها اهمیت پیدا کرده که از نظر امنیت غذایی اولویت بالایی دارند، ضمن این‌که شاهد کاهش قدرت خرید مردم نیز هستیم. هم‌چنین تعطیلی رستوران‌ها، خطوط هوایی، حمل‌ونقل، کاهش مراودات بین‌المللی و مجالس در سطح جهان باعث کاهش قیمت و مصرف زعفران شده است.

اگر چه شیوع ویروس کرونا (کووید-۱۹) تأثیرات مخرب بر اقتصاد جهان، من جمله صنعت زعفران به دلیل توقف پروازها داشته، اما با آن هم گزارش‌ها نشان می‌دهد که تولیدکننده‌گان افغانستان توانسته‌اند تا قبل از توقف پروازها و ایجاد محدودیت‌ها به دلیل شیوع کرونا، حدود ۷۰ فی صد زعفران‌شان را به خارج صادر کنند و این امیدواری وجود دارد که با کاهش محدودیت‌های کرونایی و عادی شدن شرایط در کشورهای واردکننده زعفران، هم‌چون اروپا، آسیا و خاورمیانه و آغاز پروازها، ۳۰ فی صد باقی‌مانده زعفران نیز از طریق دهلیزهای هوایی وارد بازارهای جهانی شده و به فروش برسد. از طرف دیگر کرونا باعث شده که دانشمندان جهان روی محصولات نباتی کار کنند که این محصولات می‌تواند سیستم ایمنی بدن را افزایش دهند. یکی از خواص زعفران نیز این است که دارو را هوشمند می‌کند و باعث افزایش تأثیر داروها می‌شود. تحقیقات در این زمینه در حال کامل شدن است و باید در آینده نه چندان دور انقلابی برای بازار زعفران باشد.

با توجه به آن چه ذکر گردید به جرأت می توان ادعا کرد که برنامه ریزی و فعالیت های وزارت زراعت جهت انکشاف زعفران، زیربنایی و درست بوده و در مسیر صحیح حرکت می کند.